

פניני מאיר

**דרוש ומוסר על פרשת השבוע שנאמר ב'עונג שבת'
מפי הגאון רבי מאיר סנדר שליט"א - מו"צ בירושית"ו, מה"ס 'דברי מאיר'**

שבת קודש ליל א' דראש השנה תשפ"ז (326)

אין לו וכדו' שיתגבר על תאוותו, והיה אומר שהעיקר בקבלה היא לזכור אותה, ורמוז לזה שקוראים לראש השנה: "יום הזיכרון" = שיש לזכור את הקבלות שמקבלים בו לכל השנה!

שאל אותי הלילה הבח"ח יהואל רווח שיחי: האם מותר להניח על הפלטה מאכלים שהתקדשו ולחמם אותם בשבת? והשבתיו: **מבורא בשו"ע (פי' שייח' סי') שדבר יבש שהתבשל הרי שמוטר לחממו בשבת, ולבני ספרד מותר להניחו על הפלטה ממש, וכתב הפמ"ג (שם) וכן נקטו רוב הפוסקים (דלא בשו"ע הרב) שאם רובו יבש הרי שהוא בגדר יבש אף אם יש בו מעט רוטב, שהולכים אחרי הרוב; (וכמו בראש השנה שהעולם נידון אחרי רובו - כגמרא קידושין).**

עוד שאל אותי הלילה הרב נפתלי וייזר שליט"א: ראיתי שני דברים שמביאים מהגאון ר' עמרם פריד שליט"א: א. שאין להסיר פרי מהשולחן כגון: רימון בשביל לברך עליו שהחינו פעם אחת שהרי זה "ברכה שאינה צריכה", אלא אם רוצה לשמור אותו ליום השני של ר"ה לא יביא אותו כלל לשולחן, וזה נכון מאוד! ב. שה"דוביא" וכדו' שאוכלים אותם בליל ראש השנה בסעודת לסימן טוב (כמובא בגמרא חוריות ובריות) יש ספק אם יש לברך עליהם שהרי הם תבשילים הבאים מהמת הסעודה, ולכן יש לפטור אותם בכונה וכדו', וזה פלפול ופה, אך המנהג אינו כן, ונלע"ד שכיון שאוכלם שלא לצורך הסעודה שהרי באמצע השנה אינו אוכלם אלא שאוכלם רק מהמת הסימן הטוב, לכן שפיר זה נקרא שלא מהמת הסעודה ושפיר נהגו לברך עליהם ברכת: "אדמה" באמצע הסעודה.

עוד שמעתי הלילה ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א חידוש נפלא: ידוע מה שכתב הטור שנהגים בערב ראש השנה להסתפר וללבוש בגדים לבנים וכדו' להראות ש"בטוהים שיעשה להם נס!" ובמ"ב הביא בידינו פסדות ראש השנה שיש לאכול בשר וכדו' כיון שזה יום טוב! וקשה: למה הוא לא הביא את הטעם הנ"ל של: "בטוהים?" וביאר: זה יום טוב בגלל שאנחנו בטוהים שיעשה לנו נס! וזה נפלא! והיינו שהמ"ב הבין שזה הפשט בטור.

ויש לנו לחיזקו מאוד שלא לדבר בשעת חזרת הש"ץ - וכמו שכתב השו"ע (פי' קב"ד, סי'): "אין לשוח שוחת חולין בשעה שש"ץ חוזר התפילה ואם שח הוא חוטא וגדול עניו מנשוא וגוערין בו", וזה קבלה נפלאה לראש השנה! כיון שכגדול העונן גדול השכר!

כתב בספר "פלא יועץ" (ערך דיבור): "כתבו משם ר' ישראל בעש"ט שהמדרש בשבח הצדיקים חשוב כאילו עוסק במעשה מרכבה" - וכ"כ מרן היחזקת סופר" וזיע"א בתשובה:

סיפר לי הלילה מורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א מעשה פלא: היה בחור אחד בליטא שלפני המלחמה שהתארס עם אישה אחת וזיה חבר שקינא בו ואמר עליו דברים רעים באזני המשפחה והסתובב שהשידוך התבטל, וכיון שהתפרסמו הדברים ממילא אף אחת לא רצתה אותו והוא חוזק, ונהג, לימים הוא פגש את ה"סבא מסלבודקה" וצוק"ל שידע מכל המעשה ויצא שהוא אמר ל"סבא" שהוא מוחל לאותו בחור, ובידו הריבין ה"סבא" את ראשו וביקש ממנו ברכה ואמר לו שכיון שהוא מחל לו הרי שאין לו עונות כלל! והוא ראו לברך! והוא מה שאמרו חז"ל (ר"ה ועוד): "כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו", והרב שליט"א הקרי: האם מוחלים לו הכול או שעל כל מחילה נמחל לו מעט לפי שיעור זה, ואמרתי לרב שליט"א שכיון זה היה מחילה כל כך גדולה שמחל על כל חייו בעצם הרי שלפי גדול המחילה שלו ראה ה"סבא" שהוא נקי לגמרי! וביאר בזה הרב שליט"א את הפיוט: "לאל עורך דין" היינו שהקב"ה עורך את הדין לפי איך שהאדם הזה מתנהג, וכנ"ל, זכות הצדיקים יגן עלינו, אמר! שזוכה לשנה טובה ומתוקה!

הוספות ממורנו הגאון ר' שמואל הלוי רוטמן שליט"א לגיליון "פניני מאיר" הקודם (325) שאמר לי אור ליום ג' ד' תשרי תשפ"ז: הדברים נפלאים ביותר! ויש לי להוסיף:

- א. בעניין הרמב"ן על: "החליד בן פריץ" - יש לציין שה"ריקאנטי" עצמו מביא את מה שהבאתם בפירוש דבריו.
- ב. בעניין המעשה מרכיבו ה"חפץ חיים" וזיע"א - אני שמעתי שזה היה ביום ר"ה עצמו, ויש אומרים שאמר את זה במשל לניצול חזון ולא שזה היה [ועי' כאן בגוף הגיליון].
- ג. בעניין התירוץ של ר' שמואל רוזנבסקי וצוק"ל - יש לבאר יותר: אצל משה רבינו ע"ה הם חשבו שהם צדיקים, וכביכול הם עושים לשם שמים, ולכן אינם יכולים לשו"ב כי הם חושבים שהם צדיקים! ואצל ר' מאיר הם ידעו שהם חוטאים, והכן.

אנחנו נמצאים כעת בליל א' דראש השנה תשפ"ז שתזיה לכולנו בעז"ה שנה טובה ומתוקה! ידוע וכבר דיברתי על זה הרבה בשבועות האחרונים שכשהל ראש השנה בשבת אין תקיעות, ואתמול בשלישית את מור"ר מרן הגאון ר' עזריאל אויערבאך שליט"א כאן ברח"ה הפסגה הגיע אליו אחד ואמר לו שלכאורה השנה שאין תקיעות שופר עיקר העבודה היא לחמולך את הקב"ה בשמחה! והרב שליט"א נהנה מאוד! ואישר את הדברים, וזה העבודה שלנו ביום זה!

שמעתי חשבוני בשו"ח מהגה"צ ר' אלימלך בירדמן שליט"א מעשה נפלא שכבר שמעתי ממנו בעבר וסופרתי אותו אך כעת שמעתי בפריטים אחרים ומדויקים יותר ואספר אותו שנית: רבינו הקדוש בעל "חפץ חיים" וזיע"א ישב פעם בישיבתו הימנה בראד"ן ביום ראש השנה בהפסקה שבין קריאת התורה לתקיעת שופר והוא ראה שני בחורים שניצלו את זמן ההפסקה לטיוול בין בתי הכנסת של העיר והם העלו חוויות כמה מתפללים היו בכל בית כנסת וכדו', רבינו הקדוש וזיע"א עלה על הבימה ופתח ואמר: "פעם היה בחור אחד כאן בישיבה שהגיע אליו מכתב מאביו שאמו נפטרה ל"ע ולא ידעו איך לבשר לו את הבשורה, מה עשו? הם ידעו שהבחור אוהב מאוד הליפה יפה, אז הם קנו לו הליפה יפה ובתוך הכיס הניחו את המכתב המבשר על פטירת אמו, והנה, הבחור לבש את החליפה ושמה שמחה גדולה אך כשהכניס ידיו אל הכיסים וראה את המכתב נפל ליבו בקרבו ושמתו נהפכה לתוגה ר"ל! והנמשל הוא: כל אחד חולך בראש השנה שמה ומקבל כביכול הליפה חדשה שזיה השנה החדשה ואינו יודע איזה פתק ממתין לו בתוך הכיס... ויש לנו להתעורר ונצל כל רגע ביום גדול וקדוש זה!"

אנחנו יש לדעת עוד נקודה שאין להתעצב ביום זה ויש לשמוח הרבה בהמלכת המלך הקב"ה! ושמעתי מפי מרן הגה"צ יוסף צוק"ל שאין לבכות ביום ראש השנה ויש לאדם להתאפק ככל יכולתו, והביא על זה את הפוסק (תהילים): "בכסא ליום הגנו" והדגיש את המילה: "הגנו!" באמרו שזה חג, ואמר עוד שיש לשמוח מאוד בקדוש בעת שאומר: "אשר בחר בנו וכו' שהוא ממלך את ה' יתברך עליו! וכן בעת התפילה באמירת: "אתה בחרתנו" ועוד! ויקבל על עצמו מלכות ה' יתברך! (ויש לציין שרבינו הגה"צ וזיע"א אמר שאין לבכות ברה"ב כי אמר הכתוב: "אל תעצבו וכו' חדות ה' היא מעונכם", ורבינו האריז"ל וזיע"א כתב שאם התעורר לו בכיה ויבכה, ויישב מרן צוק"ל שאין הם חולקים אלא שאין לעורר עצמו לככיה בכוח, ואם התעורר התעורר, והכן, והביאו בשם רבינו הגה"צ וזיע"א שזיה שמה שמחה גדולה בעת התקיעות וזיה אומר שממליכים את המלך! וכן הביאו בטעמי התקיעות לרב האי גאון וזיע"א שאחד הטעמים לתקיעת שופר הוא שכן ממליכים את המלכים!)

הפוסקים הביאו שיש ללכת בערב ר"ה לקברים כדי שיעוררו עלינו המתים רחמים, וזכיתי להיות חיום כגון בירושלים בימינו הצדיקים הקדושים הרח"ק ראש גדול אריאל בעל "אמרי אמת" מוגר וזיע"א, ובנו הרח"ק בעל "פני מנחם" מוגר וזיע"א בחצר ישיבת "שפת אמת" ונהרו לשם המונים מכל העירות והחוגים ונתנו שם צדקה לרוב ושפכו שם דמעות כמים! ואמרתי שמצדיקים אלו יש ללמוד עניין: "ניצול חזון!" לפי שהם היו מנצלים כל דקה לעסק התורה והמצוות, ועסקו בתורה בהתמדה עצומה כידוע, וזיע"א.

אמר לי קודם המשגיח הגאון ר' אליהו חיים פפר שליט"א חידוש נפלא: ידוע מה שהביא הפוסקים עפ"י המדרש שנהגו לצום בערב ראש השנה עד הצות, או עד זמן מנחה גדולה (מי שרוצה לומר "ענגו" - וכמו שכתב הרמ"א, וכן עשיתי היום), ובמדרש מבורא שאלו שעושים כן הרי שמחלו להם את עונותיהם, ומביא שם משל למלך, ויצא מהמשל שהקב"ה מוחל לכולם בגללם, וקשה: למה מוחלים לכולם בשבילם? וביאר: יש את העניין של ראש השנה שהוא דין של רבים, וע"י שכולם מתאחדים וממליכים את הקב"ה הרי שנמחל לכולם מדין הערכות, ויש את הדין של יום הכיפורים שהוא על כל אחד ואחד! וזה מדויק נפלא שאלו שיצאו להקביל את פני המלך הרי שהמלך כבר מוחל לכולם בתור רבים כי הם השליחים של הכלל!

אנחנו אומרים בימים אלו הרבה פעמים: "אבא!" = "אבינו מלכנו" ועוד וראיתי מהרה"ק ר' מנחם מנדל מקוצק וזיע"א משפט הרף על זה: "אדם אע"פ שהוא מאוד רחוק ע"כ"פ אם הוא צועק כל כך הרבה פעמים אבא מכל ליבו הרי כאמת הקב"ה נחיה אביו!" ובזה הוא ביאר מה שאנחנו אומרים אחרי התקיעות: "אם כבנים אם כעבדים" - היינו אפילו אם אנחנו בדרגה של עבדים ע"י מעשינו הרעים היות ואנחנו צועקים לה' אנחנו נעשים בנים, שעל זה אמרו חז"ל שנקראים בנים בזמן שעושים רצונו של מקום, והכן.

עוד ראיתי הלילה דבר נפלא בספר "זכרון צדיקים" להגה"צ ר' שריה דבליצקי וצוק"ל [שהביא לי עם הקדשה נפלאה] שמספר על הרח"ק בעל "אבות ישראל" מוידוין וזיע"א שהוא מנהגו שבכל ראש השנה היה מקבל על עצמו קבלה חדשה, ולמשל: שהוא לא יבקש את האוכל גם אם מאחרים לו, ופעם אחרת קיבל שלא יבקש סכין או מזלג אם

הגיליון נדב ע"י ידידיו חקר ר' אברהם לוי שיחי' לע"נ אביו אסלן יהודה בן מלכה ואברהם ז"ל, אמו רגינה בת רוחמה ומנשה ע"ה, אחיו חיים, יצחק ומשה (מור"ם) בני רגינה ז"ל, אחיותיו מלכה ואסתר בנות רגינה ע"ה, אחיינו הר"ר יונתן לוי ז"ל בן רות ורפאל שיחי', ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ הגה"צ ר' חיים צבי הערניר וצוק"ל משמולייא ארה"ב, נלב"ע יום ב' דראש השנה תשפ"ז לאחר שמועת תקיעת שופר, ת.נ.צ.ב.ה.